անուն, եւ մեկ Պետրոս անուն. մեկ մեկ խորան կու կանգնեն, որ աւետարան համբուրելու համար. դպիր վարն կու կանգնի. երկու ժամարարն ձայնատորն ճրագիով կ'առնեն. միեն ձայնով ասի եւ միւսն խորհրդաբար, ճրագիպ միւսն. եւ դպիր երկուսին այդ դպրութիւն կ'անեն». Նոյն ձամբով կ'իջնուի տաճար ուղիղ հանդիպակաց կողմի Ս. Ստեփանոսի մատուռը նկարագրելու համար:

Ս. Ստեփանոսի մատուռը տաճարին աւանդատունն է. Հաննէ վրդ.՝ իր Պատմութեան մէջ (էջ 88) այս մատրան համար կը գրէ. «ի կարգի արտոյ Գլխադրի հետեւի եկեղեցին արտոյն Ստեփանոսի, շինեալ ի վերոց բազատորաց կիլիկեցւոց ի վերայ հիւսիսային մեծ դրան արտոյ եկեղեցւոյն, որ կիս դուռն միայնակ անպիտանի. . .»: Տարածութիւնը մերձաւորապէս տասնական մէթր երկայն ու լայն է, եւ մէջտեղը երկու քառակուսի սիւներ՝ կամարներուն իրը յենարան կը ծառայեն. երեք սեղաններ կան, մէջինը Ս. Ստեփանոսի, աջակողմինը Ս. Լուսաւորչի եւ ձախակողմինը Ս. Կիւրեղ Երուսաղեմացւոյ անուններն: Այս վերջինը Ս. Կիւրեղի աւազան ալ կ'ըսուի, վասն զի սեղանին ներքեւ կը գտնուի աւազան մը, որուն մէջ Ս. Կիւրեղ խաչի երեւման օրը դարձի եկողները մկրտած է: Մէթր մը տրամագիծով եւ երեք քառորդ մէթր խորութեամբ մարմարեայ կոնք մըն է, եւ չափահասները ընկղմամբ մկրտելու բաւական է: Հիւսիսակողմը կը գտնուի մկրտութեան աւազան մը որ կը գործածուի ուխտաւորներու եւ բացառիկ պարագաներու համար: Հիւսիս արեւմտեան անկիւնը յատուկ սանդուխով կը բարձրացուի դեղաքանդակ ամպիոնը՝ ոսկեզօծ ամպհովանաւորեալ, ուրկէ կը կարդացուի Ցայսմաւուրք եւ ինչ ինչ օրեր ալ աւետարան եւ քարոզ կը խօսուի: Ս. Ստեփանոսի մատուռի պատերը եւ խորաններն չիլիով զարդարուած են մարգապափէ աւելի բարձրութեամբ:

Ս. Ստեփանոսի դրան փեղկերուն վրայ գրուած արձանագրութիւնէն կը հասկցուի, անոր սատափեայ դուռը 1733ին շինած են Տարսխախցի մահտեսի Մելիտոն եւ կենակիցը մահտեսի Նազլու:

Ս. Ստեփանոսի դրան արեւմտեան կողմը պատին վրայ եղած Տէրունական պատկերը Ս. Յակոբ Առաքելոյն գլխատումը կը ներկայացնէ, այս պատկերին աջ կողմն է Գլխադիր Ս. Յակոբայ մատուռը, դուռն սատափազարդ է եւ ամենագեղեցիկ յօրինուած: Այս մատուռը մէկ ու կէս մէթր երկայնք ունի, երկու